

lea

AYMARD

MED MODRO IN ROZA

Lea Aymard je igralka, direktorica fotografije, snemalka in montažerka. Ob rojstvu so ji zdravniki pripisali moški spol, do 36. leta ni vedela, da je transspolna ženska. Je soustvarjalka kolektiva 'studio 303', leta 2017 pa se je pridružila Zavodu TransAkcija – prvi in edini trans specifični nevladni organizaciji v Sloveniji. Aktivistka, ki je v rojstni Franciji študirala igro, filozofijo in kulturni management, iskreno – o transspolnosti, razkritju in življenju po tranziciji.

NINA KOKELJ

Fotografija: BRANKO ČEAK

Kakšna deklica ste bili?

Precej izgubljena. Bila sem zelo zasanjana, zelo sramežljiva. Nekako imam na otroštvo zelo malo spominov. Le redko pogledam fotografije iz tistega obdobja, a ko gresta moja otroka na obisk k dediju v Francijo, so tam. Ne morem izbrisati vseh fotografij na svetu. Moji starši še vedno razmišljajo tradicionalno. »Za nas si bila fantek,« pravijo. Prav sprla sem se z mamo, ji rekla: »Nimaš *copy rights* na moje spomine, na mojo identiteto! Če smo vsi nekaj mislili, ni nujno, da je bilo res, in zdaj, ko vemo, da ni bilo res, to samo spremenimo, nič težkega!« Ampak tako ne gre. Pa je moja mama psihologinja. Pravzaprav kot deklica nisem mislila, da meni nekatere stvari niso dovoljene. Pravila, neizrečene 'zakone', kaj je moški in kaj je ženska, sem v podzavesti dojemala tako, da sem se enostavno obnašala, kot sem mislila, da bo zame varno.

Varno?

Če sem, denimo, čutila, da govorim malo preveč 'tako', če sem zamahnila z roko in je gib spominjal na dekliskega, so me otroci iz sosesčine takoj izločili. Nisem pa vedela, kaj delam narobe. Vse, kar sem počela, kako sem se obnašala, je bilo tako, kakor se je od mene pričakovalo. To je bilo zame življenje; nisem razumela, da to ni lajf, da je to samo big joke. Primerjave nisem imela, mislila sem, da je praznina v srcu, ki sem jo čutila, univerzalno stanje človeka. Bila sem osamljena, nisem imela prijateljev, fantje so čutili mojo izgubljenost in so me tepli, zelo agresivni so

bili. Nisem se znala postaviti zase, ker nisem vedela, kako varno izraziti, kdo sem.

V katerem trenutku ste se zavedli, da ste transspolna ženska, da ste ženska?

Pri 36. Ponavljajoče se sanje iz otroštva so se spet pojavile. V njih sem bila punca. Zavedla sem se, da se v tem dejstvu nekaj skriva, in to me je pognalo v paniko. Šla sem k družinski terapevtki. Vprašala me je: »Ali poznate transspolne osebe?« Rekla sem: »Ne, ne poznam.« Šla sem domov, transspolnost raziskovala na internetu. Dejstvo, da se spol osebe lahko ne ujema s spolom, ki ji je bil pripisan ob rojstvu. Brala sem zgodbe o transspolnih ženskah ... »Oooo, groza... To je to!« Preplavljali so me občutki razpršenosti, spomini iz otroštva, stereotipni prizori, preoblačenje, pa ne le to. Nekaj zelo širokega, nekaj, kar vključuje milijon stvari, a za nobeno nisem mogla reči: »To je to, po tem bi lahko vedela, da sem trans. Če sem naredila to, je bilo jasno.« Nikjer, nikjer ni dokazov. Tisto, za kar si mislil, da je resničnost o tebi samem in svetu, se izkaže za nekaj povsem drugega. Zdaj, ko vem, kdo sem, in se oziram nazaj, se mi zdi zelo logično, da sem prišla do tu, kjer sem danes. Seveda, že vse življenje sem ženska, ampak sama tega nisem ugotovila.

Komu ste se razkrili najprej?

Moji (zdaj bivši) ženi.

Kakšen je bil ta trenutek?

Na balkonu sva bili, otroka sta spala. Pogovarjali sva se. O tem. O tem sva se potem pogovarjali vsak dan, ves čas. To potem žre celo življenje, to je kot rak, veliko veliko prostora vzame. Jokala sem. Na balkonu, z njo, tudi ona je jokala. Kaj bova zdaj? Potrebno bo zdravljenje. Ampak saj to ni bolezen. Očitno moram iti v tranzicijo. Kaj to pomeni za naju kot par, kaj to pomeni za otroka? Strah. Predstavljala sem si, da bom kmalu spala pod mostovi, da mi bodo zagotovo v roku enega leta vzeli otroka, pričakovala sem, da bo vsega konec, grozne stvari sem pričakovala. Saj pravzaprav so prišle, ampak bolj počasi, kot sem mislila, ne naenkrat, ne takoj po tem, ko sem se razkrila.

Kaj še je prineslo razkritje?

Tisto *gender* evforijo, ko odkriješ, koliko stvari v sebi lahko odvržeš. Enostavno odvržeš. Roke ni več treba nadzorovati, kar naenkrat stavka 'tega ne smem' ni več. Telo se lahko giba prostovoljno, brez mehanizmov v glavi, ki sporočajo, kaj je varno zame, kako se moram obnašati, kakšna je intonacija glasu, kako izražam čustva, ljubezen, oooooo, kar težko mi je bilo dojeti, kakšno svobodo mi je dalo razkritje. Toda ljudje okoli mene se niso veselili, bali so se zame. Tako rekoč - pokopali so me. A v resnici so le izgubili osebo, ki pravzaprav ni nikoli obstajala. Razkritje pa ni smrt, je trenutek, ko zaživiš. To bi moral biti žur, kot poroka!

Kakšna je bila vaša tranzicija - proces prehoda iz spola, ki je bil osebi pripisan ob rojstvu, v spol, ki ga čuti kot sebi lastnega?

Ključni pri tranziciji so bili zame zaimki in ime. Da

sem se preimenovala in zahtevala, da ljudje govorijo o meni kot o ženski. Mislila sem, da bom skozi tranzicijo spremenila sebe, da bom nova oseba, odkrila pa sem, da je edina stvar, ki jo spreminjam – kako me vidijo drugi. Prvi korak je bil, da sem sama razumela, da sem ženska ter da lahko (moram!) zato živeti tako tudi javno. Želela sem si izpeljati tranzicijo, dokazati, da lahko živim, da se ni nič spremenilo. Pa ni bilo tako. Po 11 letih skupne poti, 1 leto po tranziciji, mi je nekdanja žena dejala: »Ne morem.« Ko sem začela jemati hormone, so začeli ljudje z mano flirtati ... ob meni so jo videli kot lezbijko. Tudi to je bil problem.

Ste čutili bolečino?

Močno bolečino, ko je po enem letu ugotovila: »Ljubim te, ampak ne več kot tvoja partnerka«. Tudi jaz sem jo tako zelo ljubila. Predlagala je, da naj ostanem pod isto streho, kljub temu, da je bilo to nemogoče. Glede tega ali smo družina ali ne, lahko trdim, da se vsi strinjamo, da smo še vedno družina, ne glede na to, da ne živimo skupaj.

Ste transspolna ženska in imate dva otroka.

Kako živite svoje materinstvo?

Prispevala sem spermo, imam otroka, sem starš, sem mama. Vedno sem se doživljala kot mama, vedno sem do otrok pristopala kot mama. Vedno, ko povem, da sem trans in da imam otroka, je odziv isti: skrb. Skrbi jih za moja otroka. Ta skrb je odveč: moja otroka sta v redu. Veliko mi pomenita, sta razlog, da sem še tu. Prvo leto po ločitvi sem lahko še delala, moje stanovanje je bilo čisto blizu njiju, 3 dni na teden sta bila pri meni. Hodila sem ponju v šolo, delali smo domače naloge, kaj skuhal, se igrali, si kaj povedali, pripovedovala sta mi, kaj se jima je dogajalo čez dan, oprala sem perilo ... življenje pač. Potem pa sem morala zaradi težav z dokumenti zapreti s. p., vira dohodka ni bilo, nisem imela kam, ni bilo več denarja, preselila sem se k partnerju. Zdaj je moje videvanje z otrokoma zelo omejeno. Moj partner dela doma, tudi jaz delam doma, stanovanje je majhno, otroka nimata kje prespati ... Iskreno povedano - z njima pa sem teže kot prej tudi v mentalnem smislu. Prej sem lahko delala po 13 ur in sem še imela energijo in voljo, da sem uredila stanovanje, skrbela zanju ... zdaj je drugače. Vojaki imajo post travmatski sindrom, jaz vedno znova trpim zaradi nerazumevanja in nevednosti.

Kako dojemate partnerstvo, zveze?

S partnerjem sem zelo srečna. Potrebujem odnos,

»V šoli se vsi učimo, da obstajajo samo punce in fantje, da je spol določen ob rojstvu, za vekomaj. To je transfobija.«

Bi rekli, da živimo v transfobni deželi?

Transfobija je tiha. Po navadi se je ne vidi in ne sliši, težko je pokazati nanjo. V šoli se vsi učimo, da obstajajo samo punce in fantje, da je spol določen ob rojstvu, za vekomaj. To je transfobija. V javnem prostoru nisem varna. Ne morem dokazati svoje identitete, slika na dokumentu se mora ujemati z dejanskim videzom in z opredelitvijo spola: moški ali ženski. To je začaran krog. Ko sem prišla na Zavod za zaposlovanje z dokumentom, ki ni bil več ustrezen, je izza okenca prišla trditev: »Gospa, to so dokumenti vašega moža.« »Ne, to so moji dokumenti, jaz sem transspolna oseba.« »Ne, to niso vaši dokumenti.« Pošta, letališče, banka ...; povsod je tako. Pred ljudmi. Celotna pošta posluša tvoje osebne stvari, vsi na pošti vedo, ali imaš penis ali ga nimaš. Tudi, ko nihče nič ne reče neposredno, zaboli mimika, telesni govor.

In vendar kaže praznovati - lepoto in raznolikost trans življenj?

Da. Ponosna sem nase, da sem odstranila plast s površine svojega življenja. Sem veliko bliže sebi, bliže cilju življenja. Nimam več občutka, da sem v njem izgubljena, da me lahko odnesejo z enega mesta na drugo kot pred tranzicijo. Prej mi ni bilo mar, živela sem za druge, ne zase. Za vse mi je bilo vseeno. Transspolnost mi omogoča, kar prej ni bilo mogoče. Deliti z nekom zares, ljubiti zares. Odkrila sem smisel življenja. Še vedno se čudim občutku, ko se vidim v ogledalu in si rečem: »Uau.« Fascinantno je vedeti, da bi nekdanja ne mogla niti sanjati o tem, da sem ženska. Ni bilo enostavno, zelo zelo težko je bilo. Vem pa, da mi nihče več ne bo vsilil nečesa, česar nočem. Zelo jasno mi je, kaj me zanima v življenju. ■

21. junija 2021 se v razstavnem prostoru Cirkulacije 2, v Podhodu Ajdovščina v Ljubljani, odpira raziskovalna razstava Lastne sobe, v kateri umetnica Barbara Kapelj na ogled postavlja tudi maketo idealne sobe Lee Aymard.

v katerem je globoko razumevanje. Deliva si izkušnjo transspolnosti. Potrebujem to. Preveč naporno je dejtat nekoga, biti ves čas drugačna, sproti, sleherni hip razlagati, kaj je okej, kaj ni. Zaljubila sem se v njegov *mind*. Ko je pred celo dvorano cis ljudi govoril o transspolnosti, so mi v trebuhu zafrfotali metuljčki. Ne primerjava se. Dva unikata sva in prav to nama je všeč. Rada imam flirtanje. Strik z ljudmi. Monogamija mi ne ustreza. Rada imam, da mi stvari, ki jih potrebujem, prinaša več oseb. Ko v moških očeh uzrem poželjenje, to občutim kot neke vrste zmago: končno priznana ženska. Opredečila bi se kot panseksualna, privlačnost do ljudi občutim ne glede na njihov spol ali njihovo spolno identiteto. Opazila sem, da se mi malo dogaja, ko vidim nabildane tipe. Začne me mikati ... Ugotovim, da mi je všeč. Privlačijo me oči ... situacija ... Še bolj pa se mi dogaja, ko vidim lepo žensko ali nebinarno osebo. V partnerstvu obožujem romantiko. Da, zelo sem romantična.

Doživljate seksizem?

Povsod, ves čas. Po mojem razkritju mi sodelavci ne pustijo več nositi težkih stvari. Ko govorim, me prekinjajo. Kar naenkrat. Lučkarjem težko ukažem karkoli. Zdaj se pogovarjajo z žensko in ženska ne bo ukazovala. Še več; tipi, cis tipi, so me želeli učiti, kako biti ženska. Kako hoditi, kako govoriti, kako se oblačiti ... »Kdaj boš začela nositi mini krila?« so me spraševali. Pa roke na moji zadnjici ... ne zato, ker bi jih privlačila, ampak, ker so hoteli dokazati, da niso transfobni. No, je pa res, da se seksizma tudi razveselim v smislu, da pomeni, da ni transfobije. Ker če že moram izbirati, imam še kljub vsemu raje seksizem. V tem primeru me obravnavajo kot žensko.

Transspolnost je stvar identifikacije, ne telesnosti. Vi ste ženska. Vaše telo je žensko. Kako ga dojemate?

Svoje telo še vedno težko dojemam. Ukradeno mi je bilo toliko časa, da v njem še vedno nisem povsem doma. Vem, da *passam* - da me ljudje vidijo oziroma berejo kot žensko, da se ne čuti, da mi je bil ob rojstvu pripisan moški spol. Da se številnim zdim lučkana. Ampak to, da *passam*, meni ne daje popolnega zadovoljstva z mojim telesom. Je bilo sicer nujno, brez tega bi bila tranzicija res nemogoča, ampak sleherni trenutek se še zavedam, da imam telo, ki presega to, kar se v naši kulturi razume kot žensko telo. Do tranzicije mi je bilo povsem vseeno kako jem, če se umivam ali ne, če spim ali ne ... Samo delala sem in telo je bilo zame orodje, da me prenese od točke a do točke b. S tranzicijo sem prišla v stik s svojim telesom. Prvič v življenju sem ga čutila kot svoje. Ko sem se počutila lepa, ko sem se videla ...